

عنوان مقاله:

تاثیر شهرسازی ساسانی بر ساخت نخستین شهرهای صدر اسلام

محل انتشار:

اولین کنفرانس ملی معماری و شهرسازی اسلامی و ترسیم سیمای شهری پایدار با گذر از معماری ایرانی- اسلامی و هویت گمشده آن (سال: 1392)

تعداد صفحات اصل مقاله: 16

نویسنده:

احمد حیدری - عضو هیات علمی گروه باستان شناسی و معماری دانشگاه آزاد اسلامی واحد بیرجند

خلاصه مقاله:

این نوشته بر آن است که نخستین شهرها در مناطق حاصلخیز و بر اثر افزایش جمعیت، تولید انبوه، رشد تکنولوژی پدید می آیند. این عوامل موجب پیدایش طبقات جدید اجتماعی و پیدایش جوامع پیچیده شهری می شود. شهرهای اولیه معمولاً دارای معابد اختصاصی بوده و رشد آن ها بستگی به تولیدات محلی بوده است. ولی به تدریج عواملی چون تجارت و اشیاء تجملی موجب ایجاد راه های ارتباطی می شود که در رشد و کوفایی شهرهای عامل بسیار مهمی می شود. بعدها با پیدایش دولت هخامنشی و امپراتوری های گسترده، ساخت شهرها به عواملی چون ایجاد یک پایگاه انتظامی و محلی برای اخذ مالیات و به عبارت کاملتر یک محل اداری وابسته می شود. شهرهای دوره اشکانی معمولاً دارای محیطی مدور بوده اند. در دوره ساسانی دو نوع شهرسازی رواج می یابد، یکی شهرهای تار عنکبوتی و دیگری شهرهایی با نقشه شطرنجی یا هیپودامیک. پس از سقوط ساسانیان در زمان خلفای اموی ساخت شهرها در مناطق بیابانی با هدف ایجاد یک پایگاه نظامی و اداری بوده است و شهر در حقیقت یک سرباز خانه بوده است. در دوره خلفای عباسی شهرسازی دارای ویژگی ممتازی می شود، در این دوره شهر به عنوان یک کانون، تجاری، علمی، اقتصادی محسوب می شود. تقریباً در بیشتر شهرهای ساخته شده در دوره خلفای عباسی، مدارس (نظامیه ها یا بیت الحکمه ها)، مساجد جامع، بیمارستان ها، بازارهای بزرگ وجود داشته است. مهمترین این شهرها بغداد است. این شهر مدور به اقتباس از شهر ارشیر خوره و سبک شهرهای مدور دوره اشکانی ساخته شده است. برخلاف دوره ساسانی که شهرها کارکردهای اختصاصی بودند، همانند شهر جندی شاپور که یک شهر دانشگاهی محسوب می شده است. شهر بغداد یکی از نخستین شهرهایی می شود که تمامی امکانات (مدارس، بیمارستان ها و غیره) را در خود جای می دهد. مقدمه: هدف این نوشته بررسی روند تاثیر شهرسازی ساسانی بر ساخت شهرهای نخستین دوران اسلامی است. در ابتدا مروری مختصر به چگونگی ساخت شهرها از دوره هخامنشی تا پایان دوره اشکانی می پردازیم و سپس ساخت شهرهای ساسانی را از ابتدا تشریح می کنیم. در انتها ویژگی شهرهای صدر اسلام و وجوه افتراق یا اشتراک آن ها را با شهرهای ساسانی را توضیح می دهیم

کلمات کلیدی:

ساسانی، بیشاپور، اردشیر خوره، بغداد، جندی شاپور

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/422237>

